

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Kossuth Lajos-
uteza 37. szám Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKON.

Felelős szerkesztő: Dr. TERHES SÁMUEL.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyiltér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tár-
fogata . . . . . 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Rákóczy-émlékünnepély.

A rimaszombati kaszinó folyó hó 11-én dél-után 3 órakor a „Három Rózsa“ nagytermében Rákóczy-ünnepélyt rendezett, mely alkalommal városunk külső képe is ünnepi színt öltött. A házakat felbogóztak, az általános hangulat ünnepi volt, s a kereskedők közül is többen külső diszszel is mutatták az ünnepben való részvételüket. Lévai Izsó és ifj. Rábely Miklós könyvkereskedők kirakataikat izlesen Rákóczy-képekkel díszítették. — A delutáni napsugaras idő pedig kicsalta a közönséget, s valóságos zárandoklás indult meg a „Három Rózsa“ felé, hol a kaszinó, városunk ez első társadalmi tényezője a hazafiság oltárára áldozott e napon.

Annak emlékeire rendezte a kaszinó a hazafias ünnepélyt, hogy ma kétszáz éve, vagyis 1703. november hó 11-én Gömörvármegye rendi hűségét esküdtek II. Rákóczy Ferencz fejedelemnek.

A kaszinó hazafias munkát végeztet, a midőn a vármegyei történelem e kimagasló eseményét megünnepelte ma, a midőn a nemzeti szellem ujjáébredésének napjait, az ujjáébredés színterének, ápolásának, melegengetésének szükségesszerű korszakát éljük, hogy nemzetünket az ezeréves hazafias hagyományok előirta küzdelmeiben erősítsük, és a netán bekövetkezhető nagy megpróbáltatásokkal szemben megaczelozzuk.

A lélekemelő, szép, hazafias ünnep az előirt program szerint ment végbe s fényesen sikerült.

A kaszinó vezetése a hazafiság munkájában a siker netovábbjával bevált.

A „Három Rózsa“ nagyterme az ünnep kezdetéig szorongásig megtelt, ott volt a város intelligenciája és polgársága nagy számban, különösen bájos hölgyvilága volt nagy számmal képviselve. A kép a tribünről nézve gyönyörű, lélekemelő és lelkesítő volt, látva az impozáns és nagyszabású érdeklődést.

A terem pódiuma felett nemzeti színű keretben ott diszlett a Schwalb Nándor tanár által ez alkalomra megrajzolt Rákóczy-kép.

Az ünnepélyt Váry János vezetése alatt a volt dalárda válogatott jeles tagjaiból összeállított férfikar nyitotta meg a „Hymnus“ eléneklésével; a magasztos dal hangjai mindjárt a hazafias felbuzdulás világába ragadták a jelenvoltakat.

Aztán Kubinyi Aladár, a kaszinó elnöke nyitotta meg az ünnepélyt rövid, velős szavakban jelezve az ünnepély célját.

Zugó eljenzés viszhangja fejezte ki, hogy az egész közönség lelkesen várja az ünnepély lefolyását.

Az elnöki megnyitó után kurucz nótákat adott elő tárogatón Ruzsitska István r. kath. káplán Törköly László zongorakísérete mellett. A czimbalomkíséretet dr. Terhes Sámuelnek kellett volna adni, azonban betegsége akadályozta abban, s így Palócz János czimbalom-művész segédkezett.

A kurucz-nóták a Rákóczy-kornak zenei költészetével varázsolták fel az elmúlt század visszaemlékezéseit és az érzéseket, a melyek a visszaemlékezések során támadtak. Mint hogyha feltámadtak volna a kurucz hősök táborukkal, és hallottuk volna a tábornak tárogatásait a mint kifejezik egy századokon át szenvedett nemzet minden fájdalmát, bánatát és sejtő reménykedéseit egy jobb jövő iránt.

Igaza volt a mai ünnep diszszónokának: Czinke Istvánnak, hogy olyan költészet csak egy sokat szenvedett nemzetnek lehet, a melynek fájdalma mélyében, sötétjében teremhet nek csak ily különös virágok, mint a naptól soha nem ért sötét tenger mélyén termő különös

növények. — Ruzsitska István művészi játéka és a pompás kiseret persze csak fokozták a kurucz nóták lelkesítő erejét; a játékos atérezte dalait, s magas technikája lépést tartott az érzésteli előadással.

Az előadás nyomán valóságos tapsvihár keletkezett, a mely perczekig tüntetett. A felbuzduló hazafiság kitörése parosult itt a játékosok iránti elismeréssel.

Most jött a műsor piéce de resistance-a, kiemelkedő pontja: Czinke Istvánnak ünnepi beszéde. Nehez feladatát művésziessen oldotta meg. Beszédeben megvult II. Rákóczy Ferencz korszakának történeti jellemzése, megvult a korszak hazafias küzdelmeinek érzelmvilága, meg voltak a multból vonható tanulságok, és a nemzet reményeinek, vagyainak jövőbe vetett képei. Ragyogó vonásokkal rajzolta meg a magyar nemzet iszonyu szenvedéseit, megalaztatásait, s merész fenkölt szavakkal kért ezekért elégtételt a nemzet nemezésitől, géniuszától. — Megkapón rajzolta Rákóczy Ferencz önfeláldozását s szívetrázóan lemondását mindenről; s mégis a sok megpróbáltatások szomorú képei daczára is meghagyta a reményt, hogy lesz még másképen is.

A beszéd hatása pontról-pontra érezhető volt, a szónokot sokszor szakították meg a lelkes éljenzések és hangos tapsok, míg a beszéd befejezése után perczekig tartott az eljén és tapsvihár.

A szép beszédet — mely méltó a megörökítésre — tudósításunk után egész terjedelmében közöljük.

Majd ismét a férfi-kar gyönyörködtetett benünket korszerű kuruczdalokkal, a melyekből ki kell emelnünk Percz Samu szép szólót.

Váry János karnagy vezetése nehéz feladatokat sikeres megoldását bizonyította.

Bájos része volt az ünnepnek Lukács Margit szavalata, ki Szávay Gyula „Rákóczy“ című remek költeményét adta elő. — Ifjusága, szépsége, kedves megjelenése már biztosította neki a rokonszenvet. A nehéz és hosszú költeményt sok ambícióval, melegséggel adta elő, az érzelmeknek, változatoknak, rajzoknak hű képét adta. Sűrű tapsok és egy szép csokor honorálták a bájos fiatal leány ez első nyilvános, fényes sikerű kedves vállalkozását.

A következő szám volt egy részlet „Bánk bán“ opera zenéjéből, a melyet hegedűn Dr. Veres Samu adott elő és zongorán Pásztory Gyula kísért. — Alkalmoszerűvé tette a darabot, hogy ez is a nemzeti ellentállás idejéből vett motívumokon épült fel. — Veres Samu az ő töle már megszokott finom interpraetatióval adta elő a nehéz technikájú darabot, a mely mind végig teljes mértékben kötötte le a közönség figyelmét, érdeklődését, szépen nuancierozott, melegen játszott, Pásztory pompás kíséretet adott, ugy hogy e szám is méltán sorakozott sikerben az előzőkhöz.

Zugó taps hangzott fel az előadás nyomában, és az előadóknak művészi játékukat meg kellett toldani még egy szép darab előadásával.

Beféjezésül a férfikar a közönséggel együtt énekelte el a „Szózat“ magasztos dalát és a közönség emelkedett hangulatban távozott az igazán szép és fényes ünnepélyről, a melynek sikere érdekében igen sokat fáradozott a derék közreműködőkkel együtt Samarjay János, a vigalmi és ünnepély rendező bizottság lelkes, buzgó és áldozatkész elnöke, és Törköly József főrendező.

* * *

Czinke István ünnepi beszéde így hangzott:

Boruljatok le honfiak . . . ünnepelni jöttünk!

Szálljon szívünk ma Törökország felé, olyan szent érzésekkel, mintha imádsággal szállna a jó Isten elé.

Ott nyugosznak a bujdosó kuruczok. Ott porlad a „kurucz király“ gróf Tökoly Imre. Ott szunyadoz hű hitvese, hős Zrinyi Ilona s ennek édes fia, a fájdalom embe-re: II. Rákóczi Ferencz.

Kétszáz esztendeje, hogy Zrinyi Ilona a szemeit örökre lehunyta ott az idegenben. Kétszáz esztendeje, hogy lelke a fia lelkébe költözött s a mely évben meghalt az édes anya, abban az évben feltámadt a fiu és vele a magyar szabadság.

Az a lélek most is itt jár. Látom lobogását szerte e hazában, a hol Rákóczyt ünneplik. Mintha a kuruczok tábor tüzeit látnám pirosolni s a hol az a láng fellobban, Munkács vártól Szigetvárig, tudom, hogy ott még honszerető magyarok tanyáznak.

Oh mikor ez a lélek a Kárpátok felett először ki-lobbant! Oh mikor a Rákóczy szabadságra hívó szózata határainkon 200 évvel ezelőtt megzendült! Látom most is, a mint ott áll kibontott lobogója alatt, körülte fény, s e fényben alakja egyre nő, már a felhőkig ér és tularyog időn s enyészeten.

Hallom a kiáltást:

„Kelj fel Magyarország,
Dicsőséges népem!
Fel a szabadságért,
A szabad hazáért,
Az Isten nevében!“

Ott jött be az ősi „hadak útján“, az Árpád nyomdokain. Emlékük is egyforma szent és örökkévaló.

Árpád földet hódított, Rákóczy sziveket. Árpád hazát adott népének, Rákóczy lelket adott belé.

Boruljatok le honfiak! . . . Ünnepelni jöttünk!

* * *

Rákóczi Ferencz a szabadság nagy vértanúja volt. Soha haradó hazájáért s az ügyért, melynek szolgálatába állt, ő nala nagyobb áldozatot nem hozott. Meghalni a hazáért édes . . . milliók megcselékedtek már. De Rákóczi fényt, koronát, ifjuságot, boldogságot, családot és mérhetetlen vagyont tett fel az oltárra . . . egy töviskoronáért.

Üsöndes, boldog fészket rakott a pataki várban már 20 éves korában. E vár négy tornyából a merre csak nézett, észak, kelet, dél és nyugat felé, a lehajló ég peremén túl is még, minden az övé volt. Ezer millió forintot ért akkor a Rákóczi birtok akkori pénzben is. Aranyban, ezüstben, gyöngyös, gyémántos ékességeiben családí kincstáraiban szintén sok millió érték hevert. Ifju felesége: szép, szelid és urának lelkét megértő. Két kicsi fia, mint két szép olajvessző. De a nép, az istenadta nép! és a haza . . . az szomorú volt nagyon.

S a Zrinyi Ilona fia, a Rákóczy György és Loránty Zsuzsanna dedunokája ezt látván, napról-napra szomorubb lett maga is.

S búslut, gerjedezése közt megszületett lelkében a nagy elhatározás: az önfeláldozás, a vértanúság gondolata, mely ugy illet az ő nagy szívéhez, nagy hagyományaihoz, nemes jelleméhez, mély vallásosságához s törhetlen hazaszeretetéhez.

S a mint nagy elhatározása megérlelődik: egy pillanatig sem gondol többé a maga sorsára. Megy előre a Kálvárián rendületlenül, sokszor leroskadva, de soha vissza nem fordulva; a saját személye elvesz a nagy czélban, melyett maga elé tűzött. Harczairól írott emlékezéseiben maga tesz vallomást: „nem félek — mondja — őszintén kinyilatkoztatni előtted ő örök igazság, kinek jelen munkámat ajánlom, hogy egyedül a szabadság szerete és a vágy, hazámat felmenteni az idegen járom alól: volt ezélja minden tetteimnek.“ „Az isteni gondviselés küldött a pusztá hazába, hogy fegyverre és szabadságra hívó szózat legyek.“

Ez a csodálatos önzetlensége tette őt nagygyá, bálványozottá és felejtethetlenné. Azért volt nagy Rákóczi Ferencz, azért forrt oda letéphetetlenül a magyar nép szívéhez (mint későbbben Kossuth), mert megérezte és megértette annak a szívnak dobogását. Igazán a csodával határos, hogy egy fejedelmi bölcsőben született, idegenben nevedett ember, hol vette azt a korát meghaladó érzést, ösztönt, (vagy én nem tudom, hogyan nevezem), a mi Rákócziiban minket lebilincsel; ő az első a magyar történelemben, a ki a népet szívére öleli, a bujdosó szegény embert, a bockoros nembest, a rongyos parasztot, azt a népet, a melynek ügyét Krisztus urunk vette fel először. Csoda-e, ha ez a nép megváltónak, szabadítónak nézte őt, csoda-e, ha — mikor leszállt kicsiny seregével a munkácsi síkra — imádatul vette körül? Gyermekekkel, feleségeikkel sereglettek hozzá, beszél Rákóczi, „és meglátván engem messziről, térdre ereszkedtek és keresztet vetettek magukra. Böven hullatták örömkönyveiket, melyek az enyéimet is kicsallták.“

Bizony nagy oka volt e népnek arra is, hogy sirjon, arra is, hogy örvezendzék.

Hiszen már réges-régen, a szóbetű szerint való értelmében könyvekkel szóta kenyerét, mert különben, a szörnyű, drágaság miatt sőtalanul ette.

A gazdag magyar nép
Hazátlan szegény lett,
De hisznek a papok
Szüretel a német.
Istentől, embertől
Elhagyatva állunk,
Csak egy hű társunk van:
A nyomoruságunk. — (Eendrődy S.)

Ebből a nyomoruságból jött népet megszabadítani Rákóczi Ferenc. Mert az a nyomoruság akkor már az egekre kiáltott.

1703-tól 1711-ig járt közöttünk és viaskodott az ősi ellenséggel a mi igazunkért; és megteremtette a magyartörténelemben a legfájdalmasabb mégis legdicsőségségebb emlékü korszakot. Olyan volt, mint egy földre szállt tűnemény. mintegy fényes álom, mely eltűnt, szétfoszott. Olyan maradt mindvégig, a milyen volt abban az első pillanatban, a mikor szózatot intézett nemzetéhez, hogy „édes hazája és szabadsága mellett, az Isten és törvényeink ellet képtelenül hatalmaskodó, zaklató, porcióztató, adóztató, nemesi szabadságunkat rongáló, igaz régi törvényeinket, jussainkat megvető, jószágainkat hatalmasan foglaló és fogyasztó, becületünket tapodó, sönkat, kenyerünket elvevő s életünkön uralkodó és kegyetlenkedő birodalom ellen fogjon fegyvert . . .”

Annak a századnak — a XVIII-iknak hajnalán két nagy háboru borította lángra Európát, az északi háboru és a spanyol örökösödési háboru. Csoda-e ha a mi lelkünk is lángot fogott? Csoda-e ha e kedvezőnek tetsző európai helyzetben a nemzet bálványja, a hősök sarja, a dalias ifju fejedelem, Rákóczi Ferenc ujra felragadta azt a zászlót, melyet mostoha atyjának Tökoly Imrénének s hőslélekű édes anyjának kezéből kicsavartak.

Erdők és nádasok tele voltak akkor bujdosókkal. Most megfogták a szegény legényt kötéllal s vitték császár katonájának a spanyol örökösödési háboruba; (mert az is a Habsburgok körmét égette) s e törvénytelen erőszakoskodás elöl, a ki tehette, menekült; s ezekből alakult Rákóczi első serege. Elszánt, kikeresedett, zsarnokságggyűlölő, szabadságmádó emberekből. Szóval „Kuruczokból”, e szónak más értelmében, Rákóczi megjelenése úgy hatott a keserűségbe égő lelkekre, mint a megolvadt érczre a belédobott kristály: mind hozzá tapadtak s egyszerre kemény közzállá tömörültek.

De hát minek beszélem én ezeket, mikor a gyermek is tudja, hogy mi szülte a kurucz háborukat. Azt hiszitek? A bölcsök se tudják, század, ezred részét sem. Mert leírhatatlan az, kimondhatatlan az, a mi sok méltatlanságot, akkor is, meg azóta is rajtuk elkövettek.

Több, mint hét évig tartott a szent háboru. S örök dicsősége, hogy a bujdosókból, tudatlan és rakonczatlan elemekből alakult néphadsereg majdnem nyolcz éven át diadalmasan mérközött meg Európának akkor legelső, legkitünőbbben szervezett, rendes hadseregével, melyet korának négy legnagyobb, leglángeszűbb hadvezére vezetett: Bádén Lajos, gr. Stahremberg Guidó, gr. Pálffy János és Savoyai Jenő.

„Igazságosabb ügyért még nem küzdött a magyar”, mondja egyik legigazságosabb történetírónk Szilágyi Sándor is. De hát nem mindig az igaz ügyé a diadal.

Az áruló Ocskay mondása: „jó éjszakát kuruczok!” a kurucz ügynek, magyar ügynek is jóéjszakája lett.

Az üldözött nemes vad, nagy szívének nagy áldozata, a bujdosó fejedelem, ott jár megint a rengetegben, ott áll a kárpátok ormán, s visszénéz még egyszer az édes, a letipott hazára, szívében viharos érzésekkel, szemében azzal a könyesséppel, melyet bejöttkor népének ragaszkodása és nyomorusága fakasztott s ajakán bucsuzó szózzattal: Itt hagylak már Pataki vár, nem látlak már munkácsi vár, Isten megáldjon!

A nép pedig, mely az ő nagy szívével melegegett mely nem tudja felejteni őt, nagyul és imádkozik:

A merre bujdosol
Erdőn, hegyen át:
Ne mossa le zápor
A lába nyomát,
Avarba ne rejtsé
Levéltakaró,
Szél el ne söpörje,
Ne fődje be hó.
Órizzé meg épen
A sűrű vadon,
Maradjon sugaras
Mindig az a nyom,
Minden kis porszem
Sértetlen álljon: —
Hogy jószágos Urunk
Visszataláljon!

De nem talált vissza többé. Hó nem fődte be lába nyomát, de befődte az önző diplomaták pora. Orosz czár, lengyel király, francia király udvariaskodtak, mosták a kezöket, de nem segítettek. Nem volt szükségök többé Rákóczira.

A spanyol örökösödésiháboru véget ért s ezzel véget ért a Rákóczi reménysege is. A bujdosó fejedelem sorsa megpecsételt.

S ő haladt oda, hova végzete vitte.

A merre tenger zug,
A merre szél jár,
Csillag lehanyatlak:
Ott nyugszom meg én már.

Itt hagyta kincseit, uradalmait, hazáját, gyermekeit, mindent, mindent, e „hű maradt elveibe.”

Huszonhárom évig ette a hontalanság keserü kenyerét, csak sóhajtásait és imádságát küldte Rodostóból, a márványtenger partjáról, a bus ciprusok alól, Magyarország felé. „Ma olyan, mint holnap — írja hű társa, Mikes Kelemen — holnap is olyan lesz, mint a ma volt. Mindenkor vonjuk magunk után hosszú bujdosásunkat, melynek talán csak a halál veti végét.”

Csakugyan az vetette.

Ötvennyolcz éves volt, mikor meghalt a fájdalom embere: meghalt nagypénteken, mint ama nagy szenvedő, az isteni megváltó, kihez olyan égő hittel ragaszkodott. „Isten mára halasztotta urunknak halálát —

sirja szegény Mikos, — hogy megszentelje halálának áldozatát annak érdemével, a ki ma megholt érettünk.”

„Az anyaföldben lelte föl nyugalmát mit éltében nem ismert.” Ezt irták fel sirja keresztjére!

Nevét, melyet vérrel s arany betűkkel irt be nemzetünk történetébe, a labbanz utódok, osztrák parancsszóra megbélyegezték, — mint hazaárulót.

Nem érték be azzal, hogy megalázzanak, meg is gyalázták nevünket, szándékosan, öntudattal és irgalom nélkül. Nem a hátunkon, az arcunkon vágtak végig az ostorral . . .

Ó pártatlan a világon a mi történetünk és a mi türelmünk!

De a nép, a szalmás kunyhók népe a szívébe véste be a Rákóczi nagy nevét, s ma egy egész nemzet hódolata, glóriája sugározza körül. Nincs példa a világtörténetben. — talán az egy Sámuel a bibliában s nálunk még Kossuthé, — hogy történelmi alakot annyi gyöngéd szeretettel, annyi rajongással s olyan áhitatszerű, szinte imádó érzellemmel vegyen körül egy nép, mint Magyarország a Rákóczi nevet. Ez a név még poraiban is lázba ejt bennünket s ha ma jönne közzénk: láttára mi is térdre ereszkednénk s kiáltó szavára még az agastyánok is ifjakká lennének s hadba szállanának.

Rajta kurucz, rajta! Kell is, hogy megfiatalodjunk, mert szörnyen megöregedtünk. Kell is, hogy megszilajodjunk, mert szörnyen megengesdedtünk. Kell is, hogy egünkön ujra kigyuljon a Rákóczi fénykoronás neve, mert az nem halandó neve többé, hanem jel, eszme, szimbolum, mint a háromszínű zászló, *mi csak ebben a jelben, ebben a szent szimbolumban győzhetünk!* A szentháromság szimboluma az: Isten, haza és szabadság! A ki ezek ellen vétkezik: az a szent lélek ellen vétkezik.

Rajta kurucz, rajta; Bontsd ki a lobogót, zendítsd meg a tárogatót. S a lobogót hajtsd meg a nagy szabadsághős hűlt porai előtt; bus tárogatódon sird el egy hű nemzet keserűt, mert igazabb embert, nemesebb jellemet, kristálytisztább szívet és magyarabb magyart nem siratott még meg Magyarország soha!

Hová lettél, hová tűntél ő nemzetem büszkesége, szívünknek bálványja? Ó hol vagy magyarok tündöklő csillaga?

Volt . . . nincs! A Rákócziakból még csak hirmondó sem maradt. Vitézségök, dicsőségök, honszerelmök tündöklök csak az égen, magyar égen . . . Mindörökké!

* * *

Mélyen tisztelt közönség! A Rákóczi ház tragédiájának még egy utolsó felvonása is van. Hova lettek a Rákóczi fiai? Ó, sirni szeretnék mikor ezt kérdezük!

Mikor apjukat elfogták, édes anyjuk őket elvitte magával Bécsbe, könyörögni az apjuk életéért. És ott rabul fogták őket s aztán nevelőbe adták. De nem ember kezébe, hóhérok kezébe. Elvették a nevét, el az anyanyelvét s ölköltözték testét lelkét a két országnál csemetének. Az utolsó Rákóczi még a Miatyánkot sem tudta magyarul, nem is hívták Rákóczinak, de San Carlónak, hogy dicsőséges elődeinek még a nevét is elfelejtse, s éjeit napjait a gyermek ifjaknak dözsölésbe, tivornyába ölték, hogy legyen belőlök, egy nemzet reménysegeiből, rut szibarita vaz. És csakugyan az lett. A két századig fényeskedő, vitézkedő család történetét a két utolsó Rákóczi diestelenül fejezte be. Hóhérai meglehetettek munkajokkal elégedve.

S az irtó munkát, melyet ilyen siker koronázott folytatták tovább az elarvult nemzetem.

Micsoda erdőirtás volt az!

Az erős tölgyeket, melyeknek derekuk megtört, de nem hajvát, az évszázados hajtásokat, a nemzet virágát, színe javát, az ősi törzsköcs nemes családokat koldusokká tették, bujdosóba üzték; s „hol a nyilröptü sólyom is még csak félve járt előbb, csipogva ütött ott tanyát most a szemtelen veréb.” Urunknak, Rákóczinak örökébe pogányok jöttek, mint a szoltár mondja s várain még most is a Schönbornok, Beustok, Májlok, Waldbótok és Windischgrätzek zászlóit lobogtatja a szél. Nem én mondóm, Thaly K. mondja, — a kuruczok lantosa és történetírója, — hogy a ma szereplő főúri családok kétharmadrésze akkor nyerte rangját és dus birtokait — hazaárulásért. (Tisztesség Gömörnek, melynek két főúri családja: az Andrássyak és Orlayak — a Serényiek öse — Rákóczi leghívebb katonái voltak.)

S mikor kezdtek látni, hogy nyomoruságban is, koldusan is, de még mindig élünk s nem akarunk meghalni; mikor észrevették, hogy a Krisztus mondása szerint csak a testünket ölheték meg, de a lelkünket nem, akkor elvégezték, hogy megölik a lelkünket is. (Szegények . . . megölni a lelket, a ki halhatatlan!)

Meg nem ölheték, de elnémitották.

Az ősi birtok után kiforgattak ősi erköléseinkből. Lelkünkrol letépték a „fényes nemzeti bélyegét.” Berkeinkből kipusztították a dalos madarakat. A nemzet szívéből kiirtották a vidámságot és az éneket. A Tökoly- és Rákóczi-kor édes-bús nótáit, a sirva-vigadó kurucz kesergöket; a riadókat, mikre megindult az erdő, a kuruczok erdeje; a hallgatokat, miktől megfájult a szívünk; a „hej Rákóczit, hej Bercsényit.” melyben egy nemzet lelke zokogott fel: mind . . . mind elvették, eltemették, berkeinket letarolták, tárogatóinkat összetörték. Csak sirni volt szabad — titkon, de dalolni nem.

A lélek birodalmába is betolakodtak. A mindentudó és mindenható Isten jogaiba avatkoztak!

Egy egész csodaszép világot pusztítottak el! Egy olyan világot, melyet Európa boldog nemzetei nem ösmernek, a mely csak egy sokat szenvedett nép lelkének mélysegeiben teremthető, hol örök borongás van; mint a tenger fenekén azok a csodálatos és titokzatos alkotásu növények, a mik csak a vizek rejtekében teremnek, hol nem jár nap sugar. Azok a csöndes, lassú, mélabús dallamok, melyeknek gyökérszálaik még Ázsia pusztáiról hoztuk el magunkkal (s a melyek nyolczszáz év alatt itt művészeté tökéletesedtek); azok a könyben termő, vérzaklató, kimondhatlan sóvárgással és fájdalommal teljes nóták, melyekben — elűtően a világ minden más költészetétől — vers és dallam egyszerre születik a dalok, mikről azt zengi a költő: „Benne sir a népnek, lelke, benne sir a szabadság”: mintha Rákóczival mind el mentek volna nagy Törökországba.

Ugy elszálltak, úgy eltűntek, úgy elnémulak, hogy 150 évig még híreket sem hallottuk. Eltűntek boldog feledékenységekben, boldog tudatlanságban. A költészet és irodalom legsivárabb korszakának a kurucz korszakot

tartottuk. És nem is álmodtuk, hogy egy eltemetett világot felett járunk; hogy ebben a földben kincsek vannak elásva a dalias időkben nemcsak régi pénzben, de régi dalokban is; hogy a mi dalunk s zenénk megelőzte az európai kulturnemzetekét s a fejlődésnek, a művészetnek, a szépségnek és nemzeti sajátosságának olyan magas fokát érte el a kurucz korszak előtt s a kurucz korszak alatt, hogy abban egyedül, versenytárs nélkül állt.

Ezt a csodaszép világot ölte meg az osztrák brutalitás. Herosztratesi szentségtörés volt ez.

Attól féltek, hogy a kurucz dalokban a Rákóczi lelke szól. Attól féltek, hogy a tárogató szavára haza jön. Ó a rossz lelkiismeretű ember szellemekkel álmodik s ébren is kísérteteket lát!

De az eltemetett kincs maga kezdi a földet alattunk emelgetni. A megholtak föltámadnak, a tárogatók megszólalnak s az édesbus kurucznoták kezdenek ott repkedni a levegőben, mint az ágakról leszakadt őszi falevelek.

„Fiaim, csak énekeljétek!”

Hiszen ezek a nóták nem nóták, de apostolok, mártírok, vér a ti véretek, lélek a ti lelketekből. A történelem igazságszolgáltatása ez, a mi szemünk előtt végbe megy. Az a láthatatlan kéz, mely tíz századnak vérvizatarja közt megoltalmazott bennünket: az ásta ki őket a földből; s jöhet idő, mikor ezek a halottaikból föltámadt kuruczdalok még számadásra vonják azt a kezét, a mely őket elevenen eltemette.

„Fiaim, csak énekeljétek!”

* * *

Csak egy kérdést még, tisztelt ünneplő közönség! mely a jövőnket illeti.

Álmodozó volt-e Rákóczi? Álmodozó volt-e Bocskay, Bethlen, Tökoly és Kossuth? Álmodozó-e ez az egész nemzet, mely áhitattal esügg a magyar szabadság és teljes függetlenség eljövételén, mint a napkeleti bölesek a Krisztushoz vezetett csillagon? Hit-e ez is, mely sohasem lesz édes valósággá? Ábránd-e csak, mely kancsalul festett egekbe néz, de a melynek megfogható teste, alapja nincs?

E kérdésre másik kérdéssel felelek. Álom volt-e az Árpádok létezése és birodalma? Álom volt-e a nagy Lajos dicsősége, mikor „magyar tenger vizében hunyt el észak, kelet, dél hulló csillaga?” Álom volt-e a Hunyadi ház rettegett hatalma s győzelmes ereje, a mikor „Nyögte Mátyás bus hadát Bécsnek büszke vára?”

Ó nem álom, hanem káprázatos, tündéri valóság, melynek szent emlékeihez ma is tűzért jár a lelkünk s ez oltalmazott meg eddig is bennünket a kétségbeeséstől, a vigasztalan keserü haláltól.

S a mi régen lehető volt, miért ne történhetnék meg ma is, vagy a közel jövőben?

Azért, azt beszélük ellenségeink és hamis prófétáink, mert kis ország vagyunk és kevesen vagyunk. A hideg számítás ellene mond vérmes reménykedésünknek s úgy leforrázza azt legszebb pompájában, mint az őszi dér az elkésett virágot.

Jövel hát hideg okoskodás, jövel kétszerkettő és tégy mellettünk tanubizonyságot

Európának — a 4 császárságot nem számítva van ma 12 királysága. Mind ura sorsának. Mint független és szabad. Elettével, vérevel, vagyonával mind úgy rendelkezik, a hogy jónak látja. S e 12 királyság közt Magyarország területre, népességre egyaránt a harmadik helyen áll Nagyobb Olaszországnál, nagyobb Britanniánál. Nagyobb mint Európának hat királysága együttvéve. Dánia, Belgium, Hollandia, Szerbia, Görögország és Portugália, ha egymás mellett feküdnének, 298 ezer négy szög kilométert tennének, míg Magyarország területe egymagában is meghaladja a 322 ezer négy szög kilométert. És a lakossága? Két ország van nála nagyobb a királyságok között: Svéd és Spanyolország. De lakosságra Magyarország mind a kettőt meghaladja. Hat királyság együtt véve számlál annyi lelket, mint Magyarország maga. Megha csupán csak a tiszta magyarságot vesszük is számításba, akkor is kilenc ország áll mögöttünk lélekszáma nézve.

És micsoda föld az és micsoda nép az a mi földünkhez s a mi népünkhez képest. . . elismerés a esekély kivételnek. Az egyiknek a tengertől, a másiknak a sívó homoktól, a harmadiknak a közziklától kell elhódítania minden talpalatnyi földet, hogy belőle mindennapi kenyerét kiverejtékezze. És mennyi közöttük a tunya, heverő erős kar, mennyi a gyáva, alattomos jellem. Míg nyiltságra értelemre, bátorságra, tisztességtudásra és munkabírára — bár önző érdekek, bűnös politikások és a föld kerekéségén példa nélkül álló visszas állami viszonyok férfias lelkén sok sebet ütöttek, sok rombolást vittek véghez, sok csalódással gazdagították, — ma sincs párja a világon a magyar embernek, a magyar jellemnek.

Es ez a nép, ez az ország független és szabad ne lehetne soha? Hát az volna végzetes balsorsa, hogy egéről a felhő, szívéből a bánat el ne tűnjék soha? Hogy tömjene javát, hazája szent szerelmét idegen oltárok tűzén égesse mindörökké?

Félre kislelkűek, akik mostan is még kételkedni tudtok a jövő felett!

A magyar nép Isten választott nemzete! A választott népeket — ép úgy, mint a választott embereket — arról lehet megismerni, hogy sokat szenvednek. Örökségük „egy szentelt fájdalom.” Ott a Krisztus, ott a próféták, ott Mózes, kinek lelke örökös fájdalomban ég nemzeteért s lángot vet, mint az égő csipkebokor. De abban a lángban az Isten szól hozzá s zava mindig az, nem is lehet más: hozd ki az én népemet a szolvaságból. Háromezer éves messzeségből zeng ez a szó hozzánk, magának az örökkévaló Istennek ajakáról: „Szabadság!”

Négyszáz esztendeje imádkozunk érte. Négyszáz esztendeje melengtjük lelkünket az illuzió család világnál, hogy mi alkotmányos ország vagyunk. Négy század szomorú története tesz hatalmas tanubizonyságot a kurucz tapasztalás mellett: „ne higj magyar a németnek!” Mert annyi század óta soha egyetlen törvényünket meg nem tartották, soha egyetlen ígérőket be nem váltották. S elgyengítésünkre, leigázásunkra törni soha meg nem szűntek.

Mivé tettek bennünket, magyarok Isten! Mi voltunk valaha, Európa kardja. Mi védjük testünkkel, kiomló vérünkkel a nyugot szabadságát s ma szolgák vagyunk a saját hazánkban is. Tót, rác, oláh, a saját cseleléseink, a saját hazánknepe előtt sincsen semmi te-

kintélünk, mert tudják rólunk, hogy más az ur a háznál s nekünk magunknak is az a más parancsol.

S odakünn se tudnak rólunk semmit. A nemzeti szuverénitáknak mindakét külső jelétől megvagyunk fosztva. Ninesen hatalmunk se képviselőtünk kifelé.

Most sincs senki a pártunkon. Ellenszenvvel vagy közömbösen nézi nemzeti harcunkat az egész világ. Az európai sajtóban nem akad egy hírlap, az összes nemzetek közt nem akad egy árva lélek, a ki mellettünk egy szót is szólott volna.

Micsoda szörnyű helyzet ez! Micsoda félrevezetés ez! Micsoda ijesztő képet festhetett mirőlünk, Európa előtt, a tulajdon pénzünkön, a saját életünkön.

Ebből a szörnyű helyzetből ki kell szabadulni. És isten segedelmével ki is szabadulunk, csak a századok tapasztalatait fordítsuk böles okulásunkra; csak a trón jelszavát tegyük a nemzet jelszavává: „Bizalmunk az ősi erényekben, a magunk erényében!”

Mi nem támaszkodhatunk e világon senkire!

Mi csak az Istenben és a magunk erejében bízhatunk! Abban az örök igazságban, a mit Petőfi hirdetett:

Habár felül a gálya
S alul a viznek árja:
Azért a viz az ur!

Csak el ne esüggedjünk, csak kétségbe ne essünk. Nép, a mely kétségbeesett; nem szabadult még meg a haláltól soha.

De nekéd élned kell, ó hon! A te hiteden, jövődön, bizodalmodon nem szabad erőt vennie az irigy halálnak!

Azon a nagy, ellenséges tengeren, melyen nemzetünk hajója jár: két róduzi kolosszus, két világitó torony szór fényt utainkra. Az egyik parton ott magasodik: Kossuth Lajos, a másikon meg Rákóczi Ferencz. Mig e két lángoszlop után indulunk, addig hajónk el nem merül, mert ködben, viharban, borús éjszakában öök mutatják nekünk a biztos utirányt, a szabadító révpártot.

Ünnepölj közönség! Ma kétszáz éve, november 11-én a gömöri nemesek Rákóczi Ferencznek hűséget esküdtek. Ma, kétszáz év múlva, Rákóczi zászlójának, melyre az van írva: „pro patria, pro libertate” — hazáért, szabadságért: annak a zászlónak ma mi is hűséget esküszünk!

Magyarok esküdjünk,
Szentül megfogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk. (Ábrányi E.)

Veszélyben van most, feljajdul anyátok . . .

Oh, ne legyetek hűtlen gyermekek!

S én éjszakámból utólszor kiáltom:

Nincs több anyátok ezen a világon,

— Fiaim, csak énekeljétek!

Este a polgári olvasókör fényesen kivilágított dísztermében mintegy 160 terítékű társasvacsora volt, melyen mindvégig lelkes hangulat uralkodott.

A banketten egymást érték a szép tósztok. *Varga Lajos*, a kör alelnöke üdvözölte a szép társaságot s az ünnepélyen közreműködőket elvette. *Czinke István* a kaszinó — családi gyász miatt — meg nem jelent elnöke nevében is megköszönte az üdvözlést s hazafias szellemű, nagy lelkesedéssel fogadott tósztot mondott. *Komáromy István* az önzetlen magyar hazafiságra emelt poharat szép szavak kíséretében, *Dr. Szeless Ödön* lelkes tósztijában történelmi vonatkozások után az egészséges, öntudatos és erre büszke, munkás polgárságot éltette. *Csernay Dániel* a magyar hazafiságra emelt poharat, *Böhm János* a Rákóczi előtti korszakkal foglalkozott tartalmas, szép beszédben. *Czinke István* Rákóczi egyik szép jellemvonását: a vallási türelmességet emelve ki, gyönyörű beszédét azzal végezte, hogy ez hassa át mindnyájunk szívét! *Vajda Gyula* róm. kath. káplán e szavak hatása alatt magasztalta Rákóczi anyját: *Zrinyi Ilonát* s a magyar hölgyeket éltette. *Baksay István* szép tósztot mondott a háziasszonyokra, kik pompás vacsorát készítettek. A kózhaj élénk megnyilatkozására szót emeltek még: *dr. Veres Samu*, *dr. Kovács László*, *dr. Zehery István* és *dr. Ráróssy Gyula*, mindgyükük nagy tetszéssel fogadott, hazafias szellemű pohárköszöntőjével fokozta a lelkes hangulatot, mely a késő éjjeli órákig együtt tartotta a nagy társaságot.

Hírek és vegyések.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem-ujították avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést ki-egyenlíteni sziveskedjenek Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Uj államtitkár. A király gróf Serényi Béla drt, a borsodvármegyei dédesi kerület országgyűlési képviselőjét kereskedelemügyi államtitkárrá nevezte ki. A kinevezés vármegyénk egész területén nagy örömet keltett s a kiváló tehetségű főur eddig is jól ismert buzgó tevékenységéből következtetve, magas megbízatásához a legszebb reményeket fűzzük ama jól eső tudatunkban is, hogy a mi emberünk.

Okolicsányi Gáspár. Ismét egy patriarcalis alak dőlt ki; Okolicsányi Gáspár ráhói földbirtokos elköltözött az élők sorából, eltávozott közülünk örökre; oda tért övéihez. Elhunyt széles körben ébresztett gyászt, mert egy a vármegye előkelőségei, intelligenciája, mint vidékének népei egyaránt tisztelték és szerették az elhunytat, ki minden tetteivel csak jóra törekedett. Szorgalmas gazda, lángoló lelkületű hazafi volt; rajongott hazája függetlenségeért, és ennek eszméi meg-

valósításáért küzdött a politikai téren is; az 1892-iki választások alkalmával fel is lépett mint 48-as függetlenségi párt képviselőjelöltje, de csakhamar visszalépett, látva, hogy küzdelme a kormánypárti toleróval szemben sikerre ugy sem vezethet. Mint a társadalom alakját jellemzi legjobban az a körülmény, hogy a vármegyének általánosan szeretett „Gazsi bácsija” volt, aki ősi kuriájának kapuit mindig tárva-nyitva tartotta a vendégek részére. Nevenapja és vadászatai alkalmával pedig valóságos bucsujárás folyt az ősi házba, a hol ilyenkor az udvar, a lakosztályok a vendégek mérhetetlen vígságától, zajától, danájától visszhangzottak; háza állandóan egy kis szigetec volt a régi Magyarországnak, a hol a modern erkölcsök ki nem pusztították az ősi magyar felfogást, érzést, és szokásokat. És most e klasszikus curián tanyát ütött a gyász, az elmulás szomorú, bánatos szellemének feketesége. és szürkesége, ott állottak a díszes tavat körül megtört szívű gyermekei a legjobb atya földi maradványai előtt, ott állottak a vármegye urai, előkelőségei, a vidék intelligenciája, a népnek száza: *Liszka János* rimabrezói lelkész bucsuztatta fenkőlt és szivetrázó beszédben az elhunytat, mire a virágoktól tulhalmozott koporsót kivittek a közönség hosszú sorától kísérve a családi sirboltba.

A család a következő gyászjelentést bocsájtotta ki: „Tiszanagyrévi Vajda Andrásné szül. Okolicsányi Erzsébet férjével, Okolicsányi Agoston. Okolicsányi János, mint gyermekek; továbbá nagyladányi Ladányi László mint unoka, a saját maguk és a nagyszámu rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy szeretett atyjuk, illetve após és nagyapa okolicsányi Okolicsányi Gáspár folyó évi november hó 6-ikán déli 12 óraker életének 65 évében, hosszas szenvedés után esendesen elhunyt. A drága halott földi maradványai f. évi november hó 8-án d. u. fél 3 óraker fognak az ág. hitv. ev. egyház szertartásai szerint a ráhói családi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Gömör-Ráhó. 1903. november hó 6-án. Beke lengjen drága porai felett!”

A vármegyei biztviselők országos egyesülete választmányának Budapestent tartott ülésében e napokban az egyes bizottságokat alakították meg. A közgazdasági bizottság elnökévé *Bornemisza Lászlót*, vármegyénk alispánját választották meg.

Az ág. ev. egyház egyetemes gyűlését e héten tartja Budapestent. *Glauf Pál* helybeli főesperes a gyűlésen való részvétel céljából a fővárosba utazott.

Wlassics miniszter búcsuzása. Magyarországi kulturminiszterei közül *Wlassics Gyula* az 1867. óta lefolyt időnek éppen a negyedrészt töltötte be kormányzasával. Ez idő alatt, nemcsak az oktatásügyi munkái, de minden újságolvasó ember napról-napra meggyőződött a felül, hogy *Wlassics* neve az ország oktatásügyével s annak munkásaival teljesen összeforrott. Nincs tere e lapnak arra, hogy erről hosszasan megemlékezzünk; de az olvasóközönség sincs arra szorulva, hogy erre kiterjeszkedjünk; de még se tehetjük, hogy mar csak az emlékezet okáért is szoról-szóra ne közöljük azt a meleghangú s *Wlassics* fényes pályafutását jellemző szép levelet, melyet vármegyénk kir. tanfelügyelőjéhez s ennek révén a vármegye tanítóhoz is intézett búcsuzása alkalmából. A levél a következő:

„Tekintetes *Druisner György* urnak, Gömör- és Kishontvármegye kir. s. tanfelügyelőjének.

Ó Cs. és Ap. Királyi Felsége ez évi november hó 3-án kelt legfelső elhatározásával állásomról való lemondásomat legkegyelmesebben elfogadni méltóztatott.

Midőn erről Tanfelügyelő urat tudomás végett értesitem, megragadom az alkalmat, hogy szívem mélyéből mondjak köszönetet azért az odaadó és lelkes támogatásért, amelyben engem mindenkor szives volt részesíteni. E lelkes támogatásból meritettem erőt és kitarást a nemzeti művelődés érdekében kifejtett munkásságomban. Ha 8 és háromnegyedévi közoktatási kormányzásomnak van olyan eredménye, amelyért küzdeni szép feladat volt, búcsuzásom percében szives örömet megvallo, hogy mindezt első sorban a magyar nemzet áldozatkészségének, de rögtön hozzá kell tennem: Tanfelügyelő urnak és a vezetése alatt álló tudományos szellemű, a nemzet nemes eszményeivel összeforrasztani törekvő magyar kulturharcosok: a magyar tanár- illetve tanítóvilág becses támogatásának köszönhetem. Hozzájuk fordultam mindannyiszor, valahányszor nagy fontosságú szervezeti kérdések megoldásán fáradoztam és öök szerető gondallal vettek részt mind az előkészítés, mind pedig a végrehajtás nagy munkájában. Magamnak eljuttalom az a tudat, hogy lelkem egész melegségével és tehetségem egész erejével közremunkáltam a magyar kultúra előre vitelén. Szeretett munkatársaimat újból köszöntve, arra kérem Tanfelügyelő urat, tartson meg továbbra is szives emlékezetében.”

Ráhóról írják, hogy *Ruthényi Béla* egyházfelügyelő nemes tetteivel és áldozatkészségével mindig öregbiti az iránta széles körben érzett tiszteletet. Legutóbb a községi iskola építési ügyét juttatta befejezéshez nem csekély áldozatokkal, a ráhói iskolát átalakította s a szorgalmas és magyar nyelvben kitűnt gyermekeket jutalmazta, a f. hó 11-ikén városunkban tartott Rákóczi ünnepélyre pedig Ráhóról és Keczegéről *Czener Pál* és *Jaczo János* tanítók vezetése alatt 10 iskolás gyermeket küldött be saját költségén. E szép cselekedetek ékesszólón dicsérik.

Lelkészválasztás. Az elárvult ráhói ág. ev. egyházközség *Glauf Pál*, kishonti főesperes és *Kubinyi Aladár*, kir. törvényszéki elnök, mint egyházmegyei felügyelő vezetése mellett f. hó 8-án tartotta lelkesválasztó gyűlést egy az anyaegyház, mint az összes leányegyházak híveinek csaknem teljes jelenlétében. E népes közgyűlés *Ruthényi Béla* földbirtokos, egyházközségi felügyelő meleghangú ajánlatára egyhangú és osztatlan lelkesedéssel *Belicza Endrét* választotta lelkészévé a próbán is részt vett 4 jelölt közül. Az egyházias és hazafias szempontból egyaránt szerencsés választásnak e ténye és a hívek osztatlan bizalma örvendetes bizonyágtétele abbeli régi hitünknek és teltervésünknek, hogy a hajdan szinmagyar ráhói ev. egyházközség tagjai, a romlatlan nép, egyesek lelketlen és önző célokat szolgáló nemzetiségi agitációja ellenére is megmaradt mind a mai napig is a magyar haza — bár tót ajku, de hű szívű fiának. A megválasztott, ifju lelkész a rimaszombati egy. protestáns főgymnáziumnak volt 8 éven

át mindvégig jeles tanítványa s az eperjesi ev. theológiának kitűnő hallgatója, a folyó évben pedig főesperesi káplán. S ez utóbbi állásában a rimaszombati és tamásfalvi egyházihvek rokonszenvét és szeretetét rövid ittléte alatt teljesen megnyerte. S bár sokan sajnálják távozását — új és nagyobb állásában üdvözöljük. Kikérteje magasztos hivatásában — egyházi és hazafiai tekintetben egyaránt fontos küldetésében a magyarok Istenének áldása!

Esküvő. *Dr. Institórisz Endre* helybeli fiatal ügyvéd, mint értesülünk f. hó 28-ikán tartja esküvőjét *Medveczky Katinkával*, *Medveczky Sándor* kir. közjegyző kedves leányával.

Tanfelügyelők tisztelgése. Az ország összes kir. tanfelügyelői f. hó 12-ikén délután tisztelgének *dr. Berzeviczy Albert* vallás- és közoktatásügyi miniszternél. E célból *Druisner György* tanfelügyelő is felutazott tegnap Budapestre.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselőtestülete folyó hó 6-án pénteken *Dr. Kovács László* polgármester elnöklelte alatt közgyűlés tartott, melyen az első tárgy a legtöbb adótfizetés címén jogosult képviselőtestületi tagok jegyzékének 1904-re való megállapítása volt. E szerint virilisek a következők:

1. Rimaszombati takarékpénztár . . .	15906.46 fill.
2. Gömörmegyei nép- és iparbank . . .	6751.56 ”
3. Samarjay János . . .	2539.28 ”
4. *Molnár József ügyvéd . . .	2131.80 ”
5. *Lengyel Pál gyógyszerész . . .	2063.92 ”
6. *Baksay József iparkamarai kultag . . .	1942.48 ”
7. Gömörmegyei takarékp. és hitelb. . .	1760.75 ”
8. *Dr. Cziner Miksa ügyvéd . . .	1374.08 ”
9. *Farkas Zoltán gazd. akad. oklevél . . .	1370.76 ”
10. *Ifj. Sütő István ügyvéd . . .	1286.44 ”
11. Hamaliár Lajos . . .	1126.76 ”
12. *Grózinger Miksa iparkam. kultag . . .	1086.56 ”
13. Weisz Károly . . .	1083.26 ”
14. Stolez Márton . . .	1024.86 ”
15. Id. Gasko János . . .	1006.82 ”
16. Engel Adolf . . .	948.46 ”
17. *Szeman Endre plebános . . .	909.68 ”
18. Dapsy József . . .	853.16 ”
19. Ethey Frigyes . . .	772.18 ”
20. Özv. dr. Szabó Samuné . . .	761.36 ”
21. Reinitz Zsigmond . . .	743.44 ”
22. *Id. Sütő István ügyvéd . . .	717.32 ”
23. Ev. ref. egyház . . .	712.06 ”
24. *Dr. Veres Samu . . .	698.76 ”
25. Özv. Bernáth Gyuláné . . .	697.15 ”
26. *Geduly Géza gyógyszerész . . .	694.— ”
27. Özv. Jánosdeák Andrásné . . .	690.96 ”
28. Özv. Bánhidly Istvánné . . .	663.90 ”

Póttagok:

1. Özv. Henney Kálmánné . . .	658.— ”
2. Schweitzer Dávidné . . .	652.15 ”
3. *Tóth Béla mérnök . . .	622.52 ”
4. *Dr. Krausz Gyula ügyvéd . . .	589.88 ”

(A * esillaggal jelöltek adója kétszeresen van számítva.)
E névjegyzék megállapítása után a községi polgári leányiskola mult évi zárszámadása mutattatott be. Ennek bevételi összege 12964 kor. 86 fill., kiadás: 12165 kor. 78 fill. a maradvány tehát 799 kor. 8 fill. A közgyűlés azt, valamint az áll. elemi iskola mult évi zárszámadását, melynek bevételi és kiadási összege egyaránt 9470 kor. 48 fillér, — tudomásul vette. — Az állami elemi iskola gondnoksága az 1903—4-ik évi költségvetést mutatta be, mely szükségleti részében 12804 kor. 46 fillért, fedezeti részében 639 koronát tüntet fel s így 12165 kor. 46 fillér fedezetlen hiánnyal zárul. E hiány felvétetik a város jövő évi költségvetésébe. — Még a város tulajdonát tevő vadászterületek — árverés mellőzésével az eddigi bérletnek — a rimaszombati nagy vadászterületnek 12 évre való bérbeadását határozták el s Rózsa Pálnak 4 korona havi segélyt szavaztak meg, végül a városba vezető utakon a behurcolt ragadós száj- és körmőfájás terjedésének megállítására céljából kiállított örök díjaként Csák János és társainak 16 napon át éjjel-nappal teljesített szolgálatért 224 koronát szavazott meg a közgyűlés, — mely ezzel aztán véget ért.

Házasság. *Rischányi Gyula* helybeli volt regalebélő Budapestent nőt vette *Uhrin Juliát*. Az egyházi áldást az új párna *Glauf Pál* itteni ág. ev. főesperes adta Budapestent.

Az ideai főszorozás. Végre talán meglesz a főszorozás. A honvédelmi miniszter most adott ki egy rendeletet, melynek alapján a szorozást elrendeli olyké, hogy nov. 23-tól, december 23-áig el kellene végezni. — A bizottság vármegyénkben 23-ikán *Rimaszombat városával* kezdte meg működését, 28-ikáig a rimaszombati járás, 28-tól december 2-ig a rimaszécsi járás állítaná elő hadköteleseit, decz. 3-7-ig Tornallyán állítanak, decz. 8-án kedden ünnep, — 9-ikén Nagy-Rőczen, 10—14 Jolsván, 15-21-ig Rozsnyón működik a bizottság, mely 22—23-án Dobsinán befejezi működését. 24-ikén lesz a visszautazás, ha — így lesz, és a képviselő urak másként nem gondolkoznak.

Rimaszombat háztartása. A városi költségvetés a jövő esztendőre már össze van állítva, s nemsokára kikerül a sajtó alól. Ekkor a képviselőtestület tagjai között előzetes tájékoztatás végett kiosztják a tervezetet, melynek tárgyalása valószínűleg még e hó folyamán napirenden lesz. A tervezet szerint a város jövő évi bevétel: 154355 korona 80 fill. kiadása pedig: 193267 korona 88 fillér összegre van felvéve, s így fedezendő: 38912 kor. 08 fillér. Természetes, hogy e tervezet megvitatás tárgyát képezi, s a végleges megállapodáskor tudjuk meg, hogy hány perczent lesz a pótdadó, mely a tervezet szerint 43-ban van felvéve.

Távozás. Városunk egyik legkiválóbb tehetségű és szorgalmu iparos polgára, *Bolkay Pál* műasztalos, a napokban végleg elhagyta Rimaszombat városát s Budapestre költözött. Sajnalatra méltó körülmény, hogy egy olyan hivatásos, nagy képzettségű iparos, mint *Bolkay Pál*, ki iparágát művészetre tudta emelni, s kinek remek munkái a legkényesebb ízlést is meglepően elgáttette ki, városunkban s e környéken két évtized alatt nem volt képes föltalálni azokat a föltételeket, melyeket szorgalmatossága s nagy szorgalma folytán mindenkor igényelhetett volna. Távozásá szépen fejlett iparunknak nagy kárára van; de azon reményben, hogy a fővárosban az őt valóban megillető több méltánylásban részesül, kívánjuk neki a legjobbakat.

Esküvő. Matus András helybeli derék bodnári iparos leányát, Katalint, f. hó 9-én vezette oltárhoz Diezky Pál csizmadia iparos.

Uj állatorvos Rozsnyón. Rozsnyó város képviselőtestülete f. hó 5-én Bornemisza László alispán elnöke alatt megtartott közgyűlésén letöltötte a városi állatorvosi állást, Strausz Adolf budapesti m. kir. állatorvosi akadémiai asszisztent választották meg, ki nyomban le is tette az esküt és elfoglalta állását.

Orvosi tanulmányut. Dr. Auerbach Lajos rozsnyói központi orvosi, hat heti tanulmányutára Berlinbe utazott.

Próbabál. Dobránszky János helybeli jóbíró táncztanító f. hó 14-én szombaton este a „Három Rózsa“ vendéglő nagytermében kezdő és haladó növendékeivel nyilvános vizsgálatot s ezzel egybekötve zártkörű táncestélyt rendez, melyre a közönség figyelmét felhívjuk. Belépő-díj személyenként 2 korona, közép karzat 1 korona, karzat 40 fill. — Kezdeté 8 órákor. — A vizsgán a „Palotás“ tánczot is be fogják mutatni a növendékek.

Felügyelőbizottsági tagok kinevezése. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a nemrégiben Andrásiban felállított állami kisdudóvó intézet felügyelőbizottságába elnöké Mayer Gézát, rendes tagokká Levendovszky Nándort, Szkaupil Józsefet, Mayer Gézánét, Pomikala Mihályt és Mankó Istvánt nevezte ki.

Halálozás. Frenyó Dániel nyustyai ág. h. ev. tanítót mely gyász érte felesége Farkas Mária halálával. A család a következő gyászjelentést adta ki: „Frenyó Dániel mint férj, Ede, Lajos és Dezsó mint gyermekek, Farkas Antal mint testvér, nejevel és gyermekeivel, úgy a maguk, mint a többi rokonok nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik a szerető legjobb hitves, a pótolhatatlan gondos edes anyja, a felejtetlen hű testvér és rokonnak Frenyó Dánielnek szül. Farkas Mária Nyustyan, folyó november hó 8-án délután 1 órákor áldásos élete 36-ik, boldog házasságának pedig 17-ik évében rövid szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytat. A boldogultnak hült tetemét folyó évi november hó 10-én d. u. 2 órákor fogjuk az ág. hitv. evang. egyház szertartása szerint a nyustyai sírkertben örök nyugalomra helyezni. Nyustyan, 1803. november hó 8-án. Béke lengjen drága porai felett!“

Helyes indítvány. Szentés város képviselőtestülete feliratot intézett a bel- és pénzügyminiszterekhez, hogy a rendezett tanácsú városok közigazgatási és kulturális kiadásainak pénztára javára engedjék át a borítal és huszofogasztási adót. A motívum enné az, hogy az állami közigazgatás közvetése és a közügyi adminisztráció oly súlyos terheket ró a rendezett tanácsú városokra, hogy közigazgatási és kulturális kiadásait csaknem az egyenes adót meghaladó potadóval tudják fedezni. A közigazgatási és kulturális feladatok teljesítésére pedig leginkább az állam van hivatva és kötelezve s ezért indokolt a kérelem, melyet az összes rend. tanácsú városokkal közölték hozzájárulás czéljából a szentesiek. A mi városi tanácsunk magáéva tette az eszmét és a kérelmet partolólág terjeszti majd a képviselőtestülethez hozzájárulás végett. Nálunk az ilykép nyerendő összeg legalább 10000 koronát tenne ki, mely városunk háztartásán s a potádó leszállításán bizony nagyot lendítené.

A garamvölgyi uj vasut műtanrendőri bejárata ügyében — folyó hó 11-én — Kádár műszaki tanácsos a vonalat megvizsgálta, s a befejezés napját legközelebb megfogják állapítani; úgy haljuk, hogy e hó 25-én a vasutvonalakat megnyitják és a forgalomnak átadják.

Halálozás. Krémusz Ferencz tamásfalvi, városunkban is ismert kőmives-iparos, f. hó 8-án hosszas betegség után, 60 éves korában meghalt. Temetése 10-én ment vegbe.

Titokzatos eset. Folyó hó 5-én a helybeli központi kórházba beszállítottak súlyos sérüléssel Grünfeld Sámuel 40 éves ploszkói koresmarost, kinek zavaros beszédéből csak annyit lehetett kivenni, hogy ő Füleken valaki egy fokossal fejbe vágta. Az eset részleteiről az adatok mind ez ideig hiányzanak, csak annyit tudunk, hogy a balassagyarmati kir. törvényszék vizsgálóbírája táviratilag kereste meg az itteni vizsgálóbíróat a súlyosan sérült Grünfeld kihallgatása végett.

Sajtótárgyalás. A városunkban annak idején szélteben tárgyalt Pásztor Pál-féle ügy, mely egy műkedvelői előadásból kifolyó elszámolás epilógaként hírlapi nyiltterezésekre adott alkalmat, folyó hó 6-án Kassán tartott sajtósküdszéki tárgyaláson egyelőre elintéztést nyert, Pásztor Pál városi iktató kiadó ugyanis Pál Lajos és társai ellen nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás és becsületsértés vétsége miatt panaszt emelt s a most megtartott sajtósküdszéki tárgyaláson, melyre városunkból számosan tanuként voltak megidézve. — Pál Lajost, Vinis Viktor, Fráter Józsefet, Pecsók Balintot, Elek Zoltánt, Markus Károlyt és Schwarz Ignacót egyenként 30—30 korona ló- és 10—10 korona mellékbüntetéssel sújtotta a bíróság, miután a becsületsértésben bűnösnek mondták ki az esküdtek a fent nevezetteket. Az elítéltek ügyvédje semmisségi panaszt jelentett be.

Esküdtek kisorsolása. A rimaszombati kir. törvényszék folyó évi november hó 9-én tartott ülésében az 1903-ik évek utolsó esküdszéki szakára a következő esküdteket sorsolta ki szolgálattételre: esküdtek: Horváth József, Hevessy Béla, Ónody Károly, Seres József, Stoltz Márton, Sarkány Miksa, Müller Vilmos, ifj. Nagy István (Iványi), Feymann László, Kossuth József, Samarjay János, Lőrincz István, Pongrácz László, Bárány Gyula, Dr. Szeless Ödön, Dr. Krausz Gyula, Szelezky Zoltán, Urszinyi Zsigmond, Török Balint, id. Varga János, Terray István, Timko Mihály, Szomolnok Antal, Vitalius András, Váry János, Matolcsy Pál, Dr. Stojkovic Emil, Dr. Valentiny Dezsó, Rónay Gyula, Oskó Lajos; pótesküdszék: Samu János, id. Rohák András, Rakottya Danó, Molnár János, Léva István (hentes), Gondkivics Ferencz, Dr. Bleier Leo, Benyó Béla, id. Csapó János, Grosinger Miksa.

Uj gazdasági tudósítók. A m. kir. földművelésügyi miniszter Karkalics Sándor licei lakost, Gömörvármegye nagyrőceje, Simonffy Lajos ajnácskői lakost pedig Gömörvármegye rimaszécsi járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Baleset. Spuriusz József helybeli gépész segédje Kiss Béla mult pénteken pórul járt a gép kezelése közben. Bal kezének kis ujját teljesen elroncsolta a gép, úgy hogy a sérültet kórházi kezelés alá kellett venni.

Égi tűnemény. Akik f. hó 7-én, szombaton este egy fél 7 óra tájban az utcán avagy a szabadban tartózkodtak, ritka szép égi tűneményben gyönyörködhetek. Szemtanuk állítása szerint ugyanis ez időben a délkeleti égbolton egy körülbelül összmaroknyi nagyságu ragyogó csillag gyuladt fel s városunk felett egy hatalmas felviben és óriási fényben végigtutván, a szabadkai erdő mögött letűnt a nélkül, hogy a meggyuladás után szétrobbant vagy a földre hullott volna. Tündöklő sugárutja arasznyi szélességben 10—15 másodpercig volt látható. — Mint lapunknak jelentik 2 alsópokorági jámbor pásztorember is megpillantotta a szokatlan fényű bolygót. A pásztorúznél, a hegytetőn subájukba takaródva, tán éppen mesés kincsről, pénzről, vagyonról ábrándozhattak, avagy talán meséltek is. Mert — ime — az egyik az égi fény felcsillanásakor hirtelen térdre esett és így kiáltott fel hangos kiáltással: „Adj uram Isten pénzt, sokat és mindjárt!“ Persze kiáltása az elsötétedett messzeségbe elhangzó szó maradt csupán. Nem teljesült a szerény (?) óhajtas. S ők ábrándozhatnak és mesélhetnek tovább. A hűvös novemberi szél ugyanis másról: szegénységről, nyomorúságról s az élet hideg ridegségéről beszél.

A rimaszombati korcsolyázó egyesület jégpályáján ez idén, mint látszik, nagyon nehéz lesz jeget csinálni, mert a tartos száraz idő miatt a Rima vize oly csekély és oly alacsonyan folyik, hogy nem lehet a jégpályát vízzel megtölteni. Az elnökség már most intézkedett, hogy a Rima vize némi módon levezethető legyen a jégpályára s bár igen lassan, de mégis sikerült egy kis eret indítani a pályára, melynek, ha egyéb eredménye nem, legalább az a haszna lesz, hogy a talaj beissza magát vízzel s így nem fognak megint oly kellemetlenségek történni, mint tavaly, hogy a jég alól a víz a földbe szivargott s a jég lesüppedvén összetört. Teljesen osztjuk az elnökség nézetet, hogy a jégpályát már most kell előkészíteni, mert hiszen nemsokára beáll a fagy.

Engedély meghosszabítás. Pallós Ármin vasutépítési vállalkozó budapesti lakosnak, a losonczvidéki helyiérdekű vasut fővonalának Póltár végállomásától Fekes-Zsaluzsanyig vezető szabványos nyomtávu helyi érdekű vasut vonalra és a Losonczvidéki helyiérdekű vasut meghosszabbításaként tervezett póltár-kokovai helyi érdekű vasut Kokova állomásából, vagy Klenőcz közszeg érintésével a magyar királyi államvasutak „Nyustya-Likér“ állomásáig vagy pedig a magyar királyi államvasutak „Rimabánya“ állomásáig vezető rendes nyomtávu helyi érdekű gőzmozdonyu vasutvonalra az engedély meghosszabbított.

A „Tompá“-szállodában

jó minőségű borok literenként 24—30 krajczárért kaphatók.

Hirdetmény.

A Gömörmegyei Nép- és iparbank a 6462, 5177, 5196, 5955, 5623, 6118, 6115, 5904, 6090, 6213, 6415, 6440, 6026, 6066, 6067, 5007, 6183, 6366, 6223, 6510, 6354, 6231, 6261, 6319, 4862, 6386, 6502, 6478, 6522, 6447, 6476, 6506, 6508 és 6526 számok alatt elzálogosított és nem rendezett kézi zálogtárgyakat u. m. arany ékszereket, ezüst evő- és diszesszközöket, különféle értékpapirokat **1903. november 22-én** délután 2 (két) órákor saját helyiségében elárverezteteti.

Rimaszombat, 1903. október 22.

2—2

Az igazgatóság.

BECK TESTVÉREK

uri- és női-divatárak valamint varrógépek és kerékpárok raktára
RIMASZOMBAT, Erzsébet-tér 26.

a Gömörmegyei Nép- és Iparbank épületében

Szíves figyelmébe ajánljuk a tisztelt vevő közönségnek nagy raktárunkat férfi és női fehérneműekben, honi és gráci nyulszőr és loden kalapokban, honi gyártmányu férfi, női és gyermekezipőkben, férfi-, fiu- és gyermek-ruhákban. Óriási választék mindenféle nyakkendőkben.

Különlegességi raktár női blusokban és costumokban.

A híres pécsi Hamerli-fele bőrkarmantyugyar főraktára. Különlegességi raktárt tartunk harisnyákban kötött, szövött, rövid és berliner árúknak, divatos selyem kendőkben, zsebkendőkben, selyem és csipke echarpokban.

Csak 16 kr. métere a tennis flanelnek, melyből nagy választékot tartunk.

Felügyelőnői állás.

A rimaszombati konzervgyárnál alkalmazást nyer egy értelmes helybeli vagy környékbeli nő, ki a munkás nők fölött felügyeletet gyakorol. — Németül tudók előnyben részesülnek. Jelentkezni a gyár igazgatójánál lehet.

Árlejtési hirdetmény.

A rozsnyói ev. ref. egyház presbiteriuma **30009 korona 50 fillér** (harmincezerkilencz korona 50 fillér) **előirányzattal** ujonnan építendő templom és torony összes munkaira és belső felszerelési munkákra vonatkozó ajánlattételre a következő feltételek mellett nyilvános árlejtést hirdet:

1. A pályázaton részt vehetnek mindazon hazai vállalkozók, kik iparjoggal bírnak.

2. Csakis az eredeti űrlapokon tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

3. A lepecsételt ajánlatok — melyhez csatolandó annak kijelentése is, hogy az ajánlattevő ismeri az általános és részletes feltételeket s magát annak aláveti — **folyó évi december hó 3-ának** (harmadikának) esti 6 órájáig **Réz László ev. ref. lelkészhez (Rozsnyó Gömörmegye)** nyújtandók be. Később érkezett ajánlatok nem vetetnek figyelembe.

4. Ajánlattevő tartozik az ajánlati összegnek 5%-át készpénzben vagy egyéb óvadékképes értékpapirban az ajánlatához csatolni elismervény ellenében. — A munka kiadása felett a presbiterium szabad joggal határoz.

5. A feltételek tekintetében az állami építkezésnél szokásos általános és részletes feltételek kötelezők.

6. Vonatkozó tervek s egyéb esetleg szükséges felvilágosítások továbbá az általános és részletes feltételek **Réz László** ev. ref. lelkésznel betekintheők s ugyanott az ajánlati űrlapok is ki adatnak, esetleg kívánatra a posta porto megtérítése mellett meg is küldetnek.

Kelt Rozsnyón, 1903. november hó 9-én.

N. Nagy Pál,
főgondnok.

Réz László,
ev. ref. lelkész.

Bérbeadó.

Rimaszombatban az Erzsébet-téren a jelenleg **Tomay A.** és **Stehlinzky I.** által bérelt kettős üzlethelyiség a hozzátartozó lakással együtt **1904. május 1 től** bérbe kiadó — Érdeklődők felvilágosításért forduljanak **Széplaky Lajos** tulajdonoshoz

Férfi és fiu ruhák, utazó-bundák!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy az évek óta legjobb hírnévnek örvendő **női-, férfi- és gyermekezipő,** valamint **uri- és női-divat áruházamat** a mai kor igényeinek teljesen megfelelően egy kész

férfi- és fiuruha-raktárral

ki bővítettem. — Nagy választékú raktárt tartok **utazó bundák** és **lábzsákokban,** valamint **rövid bundás-bélésű kabátok,** továbbá mindennemű **férfi- és fiuöltönyökben.**

A n. é. közönség partfogását tisztelettel kéri

REISZ M.

(Rimaszombat, Deák Ferencz-utoza.)